

DAN FLORIȚA-SERACIN

BINE AI VENIT, MOISE!

Nuvele și povestiri

eLiteratura

CUPRINS

7	IMITATORUL DE PĂSĂRI
21	CHIFIUL ALB
28	PÂNDĂ
35	UMBRĂ PE TULPINA UNUI NUC
42	RĂZBOIUL E RĂZBOI, ULRIKE!
49	PRIBEGII
90	CAPUL DE PIATRĂ
97	TUNELUL VERDE
134	GARDUL
139	TERITORIUL INTERZIS
171	RECVIEM DE MOZART
179	COPIII LUI CRONOS
201	MEDEEA DE PE ISTRU
231	BINE AI VENIT, MOISE!
247	EMIGRANTUL, HEMIPLEGICUL ȘI STATUIA
254	A OPTA TREAPTĂ
260	CIOTUL
283	TAMERLAN
285	DE ACELAȘI AUTOR

IMITATORUL DE PĂSĂRI

Erau vreo cînșpe-douăzeci. Toți tunși chilug, șezând pe cuferule lor cătănești din lemn, mîncînd semințe de floarea soarelui, cojile scuipîndu-le pe caldarâmul din fața fabricii, acolo unde coborăseră din decovil, un trenuleț dotat nu doar cu platforme pentru transportat marfa, ci și cu clase, cum erau numite vagoanele pentru călători. Li se spusese să aștepte. Iar ei așteptau cuminți, mîncînd semințe și învîrtindu-și ochii mirați de lumea în care tocmai descinseseră. Purtau haine sărăcăcioase și în picioare, toți, fără excepție, teniși. Teniși albaștri noi.

– De unde aveți tenișii? i-a întrebat Klesch.

– Ce-s ăia, bre? s-a interesat unul, care a găsit de cuviință să-i răspundă.

– Tenișii, bă! De-i purtați voi în picioare...

– Aaa, gumeții ăștia? Ni i-au dat ca să nu umblăm desculți...

Klesch a tăcut derutat. Venise cu mine să-i vedem pe moldoveni. I-au trimis să fie înscriși la școala profesională. Că tocmai înființaseră școală profesională pe lângă fabrica noastră și nu erau copii, adică destui elevi localnici înscriși. De aceea ne-au trimis din alte părți.

– Bă, îl întrebasese Klesch pe cel care-i răspunsese, fete n-ați adus cu voi?

Apoi s-a întors spre mine, făcându-mi cu ochiul.

– Feati? pricepuse cel întrebat. Nu. N-au vrut.

– Ce n-au vrut?

– Să se bage la profesională. Or rămas la cratiță. Și-așa se mărită azi-mâine... ziceau ele. Așa-s featili.

Băiatul răspundea între două scuipări ale cojilor de floarea soarelui. Culeseseră pălării de floarea soarelui de pe câmp, căci decovilul adăsta cam mult în stații. Scuipe cojile *tehnic*, observase micul Klesch, adică într-un anume loc, unde se strânseseră grămăjoară. Ai fi zis că proceda astfel, pentru ca la plecare să ia grămăjoara cu dânsul.

– Da' la Moldova n-aveți profesională? se interesase prietenul meu.

Băiatul ridicase din umerii lui slăbănogi. Avea ochi intens albaștri și sprâncene aproape albe. Pe pomeții obrazilor îi înflorea un început de acnee. Degetele cu care își vâră semințele între dinți se prelungeau cu unghii lungi, încovoiate, negre la capăt.

– Poate că avem, spusese. Da' ăștia au venit după noi... Apoi ne-au împărțit. Noi am ajuns aici.

Decovilul care-i adusese pe noii veniți se întorcea pe linia cu ecartament îngust pufăind și şuierând. Făcea atâta zgomot, încât toți locuitorii micii așezări, înșiruite de-a lungul văii de la poalele munților Poiana Ruscă, aflau de la un capăt al acesteia la celălalt de manevrele lui. Lăsase platformele cu materie primă în incinta fabricii, urmând ca vagoanele pentru pasageri să le ia cu sine până sus la depou, pentru a fi sumar cosmetizate, așa spune acum. Numite simplu de localnici clase, erau imitații în miniatură ale vagoanelor de pe căile ferate cu ecartament normal. Vopsite în verde, culoarea abia li se distinge sub stratul de funingine, căci locomotiva mergea cu cărbuni. Și ea era neagră-tăciune, doar anumite piese îi străluceau ca aurul. Dar nu erau din aur, cum ne păcălise bunicul lui Klesch, când eram mai mici, ci din alamă.

Așa îl cunoscusem pe Culiță, viitorul nostru coleg. Dar moldovenii lui îi pronunțau numele într-un mod foarte ciudat: Culiți. Mai pronunțau ei și altele foarte ciudat. Până la urmă,

însă, ne-am obișnuit unii cu alții și toate au redevenit firești. Iar ei și-au mai adaptat vorbele după pronunția noastră.

Amănuntele acestei prime întâlniri mi-au rămas foarte vii în minte. Mi s-au păstrat și alte întâmplări ale vremurilor al'dată în memorie, dar mai învălmășit, din ce în ce mai învălmășit pe măsura trecerii timpului.

Pentru a fi organizate *spații de școlarizare*, s-au eliberat niște încăperi deasupra unui atelier de prelucrări metalice, numit *la șlaițărai*, ale cărui zgomote le auzeam în timpul orelor. Acestea erau predate de ingineri sau maiștri în funcție de timpul liber și nevoia de bani ale fiecăruia. Director era inginerul Bănă, care și-a făcut studiile la facultatea muncitorească. Probabil că de aceea l-au și trecut la școală, pentru că veniseră la fabrică alții, mai studiați. Om bun tov director, așa-i spuneam, fiindcă și dânsul ni se adresa la fel: Mă, tovule, ia vino tu încoace!, de pildă. Din cauza platfusului avea un umblet greu.

Fuseserăm înghesuți în niște bănci lungi, confecționate în grabă din PAL melaminat, având marginile protejate cu fier cornier, care ne cam tăia îndărătul genunchilor sau pe la coate. Deși ni se spusese să avem grijă de ele, fiindcă erau bunuri ale poporului muncitor, încă din primele zile moldovenii noștri le împodobiseră cu inscripții de tot felul. Și Culiță își scrijelase numele în melamina băncii cu un briceag având mânerul în formă de pește. Klesch se îndrăgostise de briceagul lui Culiță și îi oferise tot felul de obiecte în schimbul său, între care o râvnită și de mine lanternă cu dispozitivul de iluminat detașabil, dar noul nostru coleg n-a fost tentat de nimic. Briceagul i-l dăduse tatăl său la plecare, ne explicase.

Culiță se nimerise în bancă alături de noi, lângă mine și Klesch, adică, nu lângă moldoveni de-ai săi, fiindcă dirigintele, maistrul Flocan, fie-iertat, ne-a amestecat în clasă după criterii care nu ne-au devenit niciodată limpezi. Așa ne-am cunoscut mai bine.

– De ce te cheamă pe tine Klesch? l-a întrebat moldoveanul pe prietenul meu. Ce nume mai e și ăsta, Klesch?

– E un nume nemțesc, i-a răspuns cel întrebat. Ce, nu-ți place? Ai ceva contra?...

Lui Klesch, suspicios din fire, îi sărea lesne țandăra.

– Și tu ești neamț? Ca Tantebrau?... își continuase netulburat Culiță investigația.

Izbucnisem în răs. Tante Braun, nemțoaică într-adevăr, era bucătăreasa cantinei școlii. O femeie de toată isprava, iubită de interniști fiindcă le dădea, de câte ori îi era la îndemână, suplimentul cerut de ei. Internatul fusese improvizat în niște clase dezafectate ale școlii generale. Tot acolo se afla și cantina. Directorul Bănă se înfățișa des pe la cantină iar tante Braun îi dădea să guste direct din polonic mâncarea, pentru că așa voia el. Mai mult nu, fiindcă ținea regim pentru ulcer gastric. În schimb, nu înțelegea să renunțe la țigările lui *Mărășești*, din care fuma câte două pachete pe zi.

– Doar o gură, tante Braun, îi zicea directorul bucătăresei, doar atât! Apoi o lăuda pe limba ei: *Sehr gut! Sehr gut!*

Iar moldovenii ziceu și ei: Zergut! Zergut! de câte ori le dădea Tantebrau supliment.

Ca să-l familiarizeze pe Culiță cu specificul locului, Klesch l-a invitat într-o duminică la slujba de la biserica catolică. Îl însoțisem și eu, fiindcă oricum n-aveam ce face, în duminica aceea pe la ora zece. Eu mai fusesem la biserica catolică și știam că Klesch se îmbrăca ministrant. Adică, participa la serviciul divin purtând o îmbrăcămintă specifică ritualului, din care se distingea cu deosebire gulerul, foarte lat, în diferite culori, tivit cu o bendiță aurie. Culiță rămăsese cu gura căscată, văzând cele petrecute în biserică.

– Ce face ăla acolo? mă întrebases. Și ce tot cară hârțoaga ceea de colo până colo?

– Îl ajută pe popă, îi explicasem. Iar aia nu-i hârțoagă, ci chiar Sfânta Evanghelie.

Mai mult decât slujba, la catolici îmi plăcea că mă puteam urca să suflu în foalele orgii. Chiar la baza turlei bisericii se afla un fel de pedală care trebuia de repetate ori apăsată, pentru ca

aerul, acumulat în niște foale, să acționeze orga. Acolo se strângeau băieții care se plectiseau asistând la slujbă. Era locul unde puteau râde nestânjeniți și spune bancuri. L-am dus și pe Culiță acolo.

– Tii, bre, exclamase, mare trăsnaie! Adicătălea, dacă apăs eu pe talpa asta, cântă flașneta ceea mare de se aude înăuntru?

Popa, părintele Bledy, era un om bătrân și gârbovit. Cu toate astea, putea să fugă după copiii care săreau gardul ca să fure fructe din grădina casei parohiale. Pe unul l-a surprins în pom și l-a bătut cu un mănunchi de urzici. Iar ăla, Teslevici pe numele lui, fost coleg cu mine în învățământul primar, a sărit de sus și și-a rupt piciorul din șold, de a rămas șchiop pentru toată viața lui. Dar asta s-a întâmplat cu ceva timp în urmă, înainte de venirea moldovenilor la Umileni.

– Și pe mine m-a bătut *der Vater*, ne-a mărturisit Klesch râzând. Pentru că ne-a pârât unul că băgam pițule în punga aia de colectat bani la biserică. De mult apăreau pițule în pungă și nu știau de unde.

– Da' ce-s alea pițule, bre? s-a interesat Culiță.

– Bani vechi, bre, l-a imitat Klesch. Bani de ăia, de altădată.

– Și te-a bătut?

– Da, pe mine și pe încă vreo doi, ne-a tras de perciuni și ne-a pus să stăm în genunchi în sacristie și să spunem de o mie de ori Tatăl nostru. Asta până când a venit bunicul după mine. Și când a auzit ce-am făcut, mi-a mai bușit și el vreo două. Și un picior în cur mi-a tras. Că așa termina el orice bătaie, cu un picior în cur și cu înjurătura *du, verdammtes Schwein!* ăsta îi era obiceiul pe când fusese maistor în fabrică la Auschnit și își mai altoia ucenicii. Iar *Vater* Bledy s-a prefăcut că nu aude!...

– Eu nu stau să dea cineva în mine, ne-a mărturisit Culiță. Când eram printr-a treia, tovar'șu învățător de la noi din sat mi-a dat o palmă că greșisem ceva în caiet, iar el tocma se uita peste umărul meu când greșisem și mi-a dat o palmă după cap. Atunci m-am ridicat și i-am pălit și eu una cât am putut peste

mână, și dup-aia am fugit de la școală și n-am mai vrut să mă întorc. De vreo două ori m-a adus cu de-a sila tata înapoi la școală și eu tot n-am rămas. Până când tovar'șu învățător a venit la noi acasă și m-a luat cu binișorul și mi-a spus că-i pare rău că i-a scăpat mâna atunci și dup-aia m-am dus. Da' n-a mai dat niciodată în mine de atunci. Am citit în ochii lui că n-are să mai dea!...

– Mă, da' rău poți fi tu! S-a mirat Klesch. Adică, dacă îți dau eu una așa, prietenește peste spate, ca să mă exprim așa, tu ai fi în stare dup-aia să-mi pocești mutra?

– Dacă e prietenește, nu! a râs Culiță.

– Da' de unde ai știut tu că învățătorul ăla nu ți-a dat și el una tot așa, prietenește, ori în glumă, hai?

– Am știut, a spus, posomorându-se brusc, Culiță. El a dat cu ură. Eu simt ura altuia, așa cum se zice că o simt și câinii. Și ura, și teama!...

Atunci Klesch n-a mai întrebat nimic. Pe poarta înaltă a bisericii începuseră să iasă oamenii de la slujbă. Erau toți îmbrăcați sărbătorește, cu cele mai bune haine, multe femei purtau pălărioare negre, iar bărbații erau trași la costum închis la culoare, cu cravată ori lavalieră asortate, până la unul.

– Uite-o și pe Tantebrau, arătase Culiță cu degetul. Zergut! Zergut! i-a strigat el cu gura până la urechi.

Tante Braun i-a răspuns, făcându-i semn cu mâna.

– Poate nu mă credeți, da' eu n-am mai văzut nemți până acum, ne-a mărturisit cu un aer stânjenit Culiță. Decât la film. Da' acolo, la film, toți nemții păreau foarte răi. Omorau oameni, dădeau foc, trăgeau cu tunurile... Nemții de aici par foarte buni. Tantebrau ne e ca o mamă... Toți o iubim pe Tantebrau.

– Eu nu mă duc la filme din alea, a scuipat cu indignare Klesch. Sunt toate niște minciuni!...

– Păi, ne-au tot dus cu școala, a răspuns cu un aer încurcat Culiță. Simțise că atinsese o coardă sensibilă a colegului nostru. La căminul cultural. Când venea caravana cu filme ne duceau.

Iar învățătorul nostru, transnistrean de obârșie, ne vorbea apoi despre Armata Roșie și despre tatuca Stalin, *oteț narodov*...

Klesch mai scupase încă o dată într-o parte, fără să mă zică nimic. Culiță n-avea însă habar că după război părinții colegului nostru fuseseră deportați la muncă silnică în URSS. Mama îi murise acolo, iar tatăl, la eliberare, se ceruse în Germania, unde își întemeiase altă familie și avea copii. Klesch al nostru fusese crescut de bunici.

Într-una din zile aflasem că prietenul nostru, îl socoteam deja prieten, Culiță, știa să imite păsările. Avusesem oră liberă, un tov inginer, ca să zic precum directorul nostru de la profesională, nu putuse veni să-și țină lecția, iar noi am ieșit din sala de clasă, ne-am cățarat pe un muncel din apropiere, până la liziera pădurii, și am privit în jos. De acolo se puteau vedea valea ca-n palmă și fabrica, cu toate anexele ei, iar mai la stânga – terenul de fotbal. Căci fabrica avea și echipă de fotbal pe nume *Laminorul*. Dar terenul nu era acoperit cu gazon, ci cu zgură. Dacă nu știai ce este, văzută de sus, te puteai mira de pata aia neagră din vale.

Ne-am tolănit pe iarbă, se făcuse liniște, nu se auzeau decât foarfeca de tăiat platine pentru laminorul de tablă și, din când în când, uruitul unui pod rulant.

– Pe aici cresc numai fagi, a spus atunci Culiță. Iar mai sus, brazi. La noi cresc cu deosebire salcâmi și sălcii în locurile joase. Salcâmi au coaja aspră, dar pot fi descojiți ușor. Mie îmi plac salcâmi, mai ales pentru că primăvara fac niște flori mărunte, albe. Florile alea, adunate ciorchine, pot fi mâncate. Mănânci până nu mai poți și tot ai mai mânca, pentru că nu prea țin de foame. Florile de salcâm le plac și albinelor. Am un unchi, fratele mai mare al tătucăi, care e prisăcar. Stă toată ziua aplecat peste stupi, ca un călugăr în mătâniile lui. Când mă mai duc pe la el, îmi dă să mănânc miere. E atât de dulce, că mai mult de două linguroaie nu pot mânca. Odată, când eram mai mic, am auzit pe popa al nostru zicând că în rai curge numai lapte și miere. Eu am stat și am chibzuit. Cu mierea sunt lămurit, mi-am spus. Mai

mult de două linguroaie nu pot să mănânc. Atunci să vedem cum stăm cu laptele. Că noi țineam capre și laptele de capră nici acela nu-mi plăcea. De umbla mama prin vecini să schimbe laptele de capră cu lapte de vacă, să-mi înmoaie și mie în ceva mămăliga. De-aia l-am întrebat pe popă: părinte, da ce fel de lapte curge prin rai, de capră ori de vacă? Să știu de-un rând, n-aș vrea să rabd de foame pe-acolo. Iar popa s-a încruntat la mine și mi-a vorbit urât. A crezut că-mi bat joc de el.

Nouă ne-a plăcut ce ne-a povestit Culiță și am râs. Mai mult râdea Klesch și tot zicea că are de gând să-l întrebe și el la orele de catehizare pe Vater Bledy al nostru ce fel de lapte curge prin rai.

După aceea, chiar lângă noi, se făcuse auzită o pasăre, iar după câteva clipe Culiță o imitase fără greș, fluierând cu buzele țuguiate. La început nu ne venea să ne credem urechilor. Dar Culiță a repetat identic fluieratul spre imensa noastră mirare.

– De când știi tu să faci așa? a întrebat Klesch.

– Păi, aproape de când mă știu, a răspuns cel întrebat. De când am început să umblu cu animalele la păscut, cu caprele, mai exact. În satul nostru de lângă Sirete sunt păduri de șes, cum ziceam, dumbrăvi sau huci, așa le spunem noi, și acolo sunt puzderie de păsări. Și ca să-mi treacă timpul am început să fac ca ele... unele îmi răspund, a adăugat râzând Culiță.

– Bă, i-a spus atunci Klesch, ar trebui să te duc să te audă și bunicu-meu. El e vânător și are o fluierită cu care face taman ca animalele. Pricepi? Da' tu n-ai fluierită. Tu ești, tu ești... un fenomen!

– Ce-i aia, fenomen?

– E o vorbă de-a bunicului meu. Fenómen e ceva, cum să-ți esplic, ceva măreț, ceva care nu vezi ori auzi prea des.

Faptul că micul Klesch își invitase noul prieten la el acasă mă uimise aproape la fel de mult ca fluieratul lui Culiță. După câte știam, cu excepția mea, aproape nimeni nu se mai bucurase de acest privilegiu.

Moșu Klesch ședea pe o laviță sub nucul imens din curtea casei când am ajuns noi. Era alb de tot la păr și, în pofida zilei călduroase, purta un laibăr de postav negru cu bumbi de argint și ciorapi de lână în picioare. Ațintise niște ochi albaștri, umezi, asupra noastră din momentul în care auzise lătratul câinelui său, Waldi.

– Waldi, îl potolise el cu glas obosit.

Iar câinele se liniștise imediat și i se culcase iarăși la picioare.

Bătrânul obermaistor știa de venirea noastră și ne aștepta. Îl privise cercetător pe Culiță.

– Tu ești Moldauer, venit aici? i se făcuse auzită aceeași voce de om sfârșit de povara vârstei. Se vedea că nepotul său îi dăduse în prealabil detalii.

– Ce spune? întrebuse Culiță.

– Dacă ești moldovean...

Culiță înclinase de câteva ori scurt din cap.

– Or mai fost Moldauer pe aici, unii or și rămas în '47. Da' tu de ce ai venit?

– Păi la școală, a încercat să-l lămurească prietenul nostru.

– A, so, da' la voi la Moldau nu este școală?

– Ba este, se mai dezghețase Culiță. Da' nu din asta.

– A, so, repetase înțelegând moșu Klesch și se aplecase să-și scarpine pe spate câinele lățos.

Când îl auzise prima dată pe Culiță, la cererea nepotului său, imitând o pasăre, moșu Klesch se oprise din scărpinatul câinelui și rămăsese cu ochii pironiți în gol.

– Asta a fost un Stieglitz! remarcase apoi, cu un glas parcă mai înviorat, bătrânul.

Culiță mai scosese câteva triluri. Moșu Klesch le recunoscuse numaidecât:

– Asta-i Meise, asta Goldammer, asta Grasmucke...

– Băăă, făcuse bătându-și palmele cu mirare micul Klesch, după cum se vede păsările voastre din Moldova vorbesc taman aceeași limbă cu ale noastre, de aici!